

18.9.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi, marjo.kekki@stm.fi

Viite: STM017:00/2018

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaali- ja terveystalouden asiakasmaksuista

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) on tarkastellut esitystä yksityisen ja julkisen elinkeinotoiminnan tasapuolisten kilpailuedellytysten kannalta.

Valmisteltavalla asiakasmaksulailla säädettäisiin maakunnan järjestämistä vastuulle kuuluvien sosiaali- ja terveystalouden palveluiden maksuista ja niiden enimmäismäärästä. Maksuja saa periä vain niistä maakunnan järjestämistä vastuulle kuuluvista palveluista, joiden maksuista säädetään asiakasmaksulaissa. Esityksen tavoitteena on, että maksut olisivat kohtuullisia eivätkä estäisi tarpeellisten sosiaali- ja terveystalouden palvelujen käyttöä.

Esitysluonnoksen 50 §:ssä esitettäisiin säädettäväksi yksityislääkärin läheteellä tehtävistä laboratorio- ja kuvantamistutkimuksista. Sen mukaan yksityislääkärin läheteellä tehtävistä laboratorio- ja kuvantamistutkimuksista, joihin ei liity muita tutkimuksia tai hoitotoimenpiteitä, maakunta voi periä asiakkaalta enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia vastaavan maksun.

Maakunnan hinnoittelusta esitetään säädettäväksi myös maakuntalain 114 §:ssä, jonka mukaan maakunnan toimiessa kilpailutilanteessa markkinoilla sen on hinnoiteltava toimintansa markkinaperusteisesti (HE 15/2017). Myös kilpailulain 4 a luvun säännöksistä seuraa, että maakunta ei voi menettelyilään kuten kustannuksia vastaamattomalla hinnoittelullaan vääristää kilpailua.

Pyrkimys taata kohtuulliset asiakasmaksut verovaroin tuotetuissa julkisen sektorin palveluissa on kannatettava tavoite. Maakunnan tarjotessa lakisääteisiä palveluja nykyisen julkisen terveydenhuollon järjestämismallin mukaan ei yleensä ole kyse toiminnasta kilpailuilla markkinoilla. Kuitenkin maakunta toimii markkinoilla tarjotessaan yksityishenkilöille esimerkiksi sellaisia palveluja, jotka nämä henkilöt hankkivat maakunnalta omalla kustannuksellaan tai yksityisen vakuutuksen turvin ja jotka eivät kuulu verorahoitteen julkisen terveydenhuollon piiriin. Tällöin myös kilpailuneutraalisuus- ja markkinaperusteisen hinnoittelun vaatimus koskevat maakunnan toimintaa.

KKV:n näkemyksen mukaan maakuntalain ja asiakasmaksulainsäädännön maakunnan hinnoittelulle asettamat edellytykset ovat keskenään ristiriidassa, sillä valmisteltavassa asiakasmaksulaissa palveluille on määrätty kustannuksiin perustuva enimmäismaksu eikä tuottovaatimuksen asettaminen ole sallittu. Käytännössä asiakasmaksulaissa määrätty enimmäismaksu

18.9.2018

tarkoittaa omakustannushintaa tai sitä alempaa hintaa. Markkinaperusteisen hinnoittelun elementteihin kuitenkin kuuluu lain esitöiden mukaan kustannusten kattamisen lisäksi kohtuullisen tuoton vaatiminen toimintaan sitoutuneille varoille (HE 32/2013).

Se, milloin maakunta toimii kilpailutilanteessa markkinoilla sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita tarjotessaan, arvioidaan aina tapauskohtaisesti muun muassa lainsäädännön ja markkinaolosuhteiden perusteella. Markkinoilla asiakkaan tekemään palveluntuottajan valintaan vaikuttaa muun ohella palvelusta perittävä hinta. Esitetyssä muodossaan asiakasmaksulaki voi ohjata maakunnan hinnoittelua siten, etteivät maakunnat huomioi palveluiden hinnoittelussaan tuottovaatimusta edes silloin, kun ne toimivat markkinoilla. Maakunnan hinnoittelu ei tällöin vastaa markkinaperusteisen hinnoittelun periaatteita ja mahdollinen alihinnoittelu voi olla omiaan sulkemaan markkinalta vähintään yhtä tehokkaita kilpailijoita ja vääristämään siten kilpailua.

Esitettyä 50 §:ää tulisi muuttaa siten, että se ei estä maakuntaa perimästä markkinoilla kilpailutilanteessa tarjottavista sosiaali- ja terveyshuollon palveluista markkinaperusteista hintaa. Lisäksi tulisi harkita esityksen perusteissa sen täsmentämistä, että asiakasmaksulakia ei sovelleta maakunnan markkinoilla kilpailutilanteessa tarjoamien palveluiden hinnoitteluun.

Kirsi Leivo
pääjohtaja

Sari Valliluoto
erikoistutkija